

Пояснювальна записка до проекту рішення обласної ради «Про Програму економічного і соціального розвитку області на 2018 рік»

Програма економічного і соціального розвитку Чернігівської області на 2018 рік (далі – Програма) розроблена відповідно до законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації», «Про засади державної регіональної політики», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» та постанови Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 №621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету».

В основу Програми покладені основні положення Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 №385), Стратегії сталого розвитку Чернігівської області до 2020 року (затверджена рішенням двадцять п'ятої сесії обласної ради шостого скликання 28.05.2015), Глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, визначених ООН, Національної доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна», Середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 03.04.2017 № 275-р.

В Програмі передбачено комплекс завдань та заходів на 2018 рік, які відповідають стратегічним цілям розвитку регіону, враховують результати виконання I етапу реалізації Стратегії сталого розвитку Чернігівської області до 2020 року (2015-2017 роки), а також співставні з Планом з реалізації Стратегії у 2018-2020 роках (II етап).

Головною метою розвитку області в 2018 році визначено: забезпечення зростання рівня життя громадян і підвищення його якості на основі проведення загальнодержавних реформ та сталого економічного розвитку.

Досягнення поставленої мети забезпечуватиметься через реалізацію пріоритетів, які відповідають стратегічним цілям Стратегії сталого розвитку області на період до 2020 року. А саме:

1. Розвиток людського потенціалу.
2. Підвищення конкурентоспроможності області та забезпечення стійкого економічного зростання.
3. Розвиток сільських територій.

Основні показники Програми базуються на намірах господарюючих суб'єктів області, пропозиціях структурних підрозділів обласної державної адміністрації, райдержадміністрацій, виконавчих комітетів міських рад обласного значення, територіальних органів центральних органів виконавчої влади, враховують існуючі тенденції соціально-економічного розвитку регіону, орієнтовані на 2018 рік.

Основні макроекономічні показники розраховані на 2018 рік та на період до 2020 року – за двома сценаріями. Основну різницю між сценаріями формує, насамперед, реформування економіки регіону в залежності від впливу негативних і позитивних факторів, низки викликів та ризиків, активізація

внутрішнього попиту, тенденції валютного ринку, зовнішньоекономічної кон'юнктури, швидкість соціально-економічних перетворень.

Індекс фізичного обсягу **валового регіонального продукту** в 2018 році прогнозується на рівні 101,0 %, промислового виробництва – 102,2 %, сільськогосподарського виробництва – 102,0 %, обороту роздрібної торгівлі – 102,0 %.

Зростання обсягів виробництва у 2018 році прогнозується у всіх галузях переробної промисловості, окрім добувної промисловості, де передбачається подальше зменшення виробництва на 2,0 %.

У **сільському господарстві** всіма категоріями господарств передбачається виробництво: зерна (у вазі після доробки) 3959,2 тис. т, цукрових буряків – 286,6 тис. т, олійних культур – 814,7 тис. т, картоплі – 1523,0 тис. т, овочів – 195,7 тис. т, м'яса худоби та птиці – 48,7 тис. т, молока – 548,8 тис. т, яєць – 287,5 млн. штук.

Прискорення процесу інтеграції регіону у світове співтовариство, адаптація господарюючих суб'єктів до норм і правил, які діють в рамках зони вільної торгівлі України з країнами ЄС, дають підстави прогнозувати збільшення експорту на 8,0 % (до 589,0 млн. дол. США).

Пріоритетними напрямками **інвестиційної діяльності** буде створення умов для формування сприятливого інвестиційного середовища, формування ефективної системи залучення, супроводу інвестора в області, залучення позабюджетних джерел фінансування, в т.ч. коштів міжнародної технічної допомоги, грантів, задіяння механізму державно-приватного партнерства в реалізації інвестиційних проектів.

Це дозволить за рахунок усіх джерел фінансування залучити в економіку області 6,6 млрд грн капітальних інвестицій, загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (наростаючим підсумком) досягне 455,0млн дол. США.

Подальший **розвиток підприємництва** забезпечуватиметься спрощенням доступу суб'єктів малого та середнього підприємництва до фінансово-кредитних ресурсів, удосконаленням ресурсно-інформаційної підтримки та підвищенням ефективності діяльності інфраструктури підтримки підприємництва, сприянням впорядкуванню нормативного регулювання та усуненням перешкод для розвитку підприємництва, поліпшенням якості та стандартів надання адміністративних послуг.

Кількість малих підприємств становитиме 48 одиниць у розрахунку на 10 тисяч осіб наявного населення. Обсяги реалізованої малими підприємствами продукції (робіт, послуг) прогноуються на рівні 19,2 млрд гривень.

Розвиток інфраструктури регіону відбуватиметься за рахунок поліпшення стану та модернізації соціальної інфраструктури, покращення транспортно-експлуатаційного стану автомобільних доріг та дорожньої інфраструктури.

Значна увага приділятиметься заходам з коригування, розроблення містобудівної документації населених пунктів області та створення та ведення містобудівного кадастру області.

За рахунок усіх джерел фінансування *планується ввести в дію 125,3 тис. м² житла*. Продовжиться реалізація державних та регіональних програм житлового будівництва, зокрема, підтримки індивідуального житлового будівництва та розвитку особистого селянського господарства «Власний дім», житлового кредитування молоді, забезпечення житлом пільгових категорій населення, в т.ч. з числа військовослужбовців, які брали участь в антитерористичній операції та потребують поліпшення житлових умов, та сімей загиблих військовослужбовців.

У *сфері житлово-комунального господарства* основні зусилля будуть спрямовуватись на підвищення ефективності та надійності функціонування підприємств галузі, надання населенню житлово-комунальних послуг належної якості, скорочення до економічно обгрунтованого рівня витрат енергетичних і матеріальних ресурсів. Продовжиться подальше реформування галузі, в т.ч. і за рахунок активного розвитку конкурентного середовища.

З метою *економії паливно-енергетичних ресурсів та енергозбереження* продовжиться робота з популяризації ідеології ефективного та раціонального використання енергоресурсів, впровадження на підприємствах і установах енергоефективних заходів та енергозберігаючих технологій. Продовжиться процес оптимізації споживання енергетичних ресурсів всіма категоріями споживачів, збільшенн обсягів споживання альтернативних видів палива, в тому числі місцевих, що зменшить частку природного газу в паливному балансі. Пріоритетною буде термомодернізація об'єктів.

Здійснюватимуться заходи, спрямовані на стимулювання населення, об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ) та житлово-будівельних кооперативів до впровадження енергозберігаючих заходів та ощадливого використання енергоресурсів. Обсяг економії енергоресурсів передбачається на рівні 37,0 тис. тонн умовного палива.

За прогнозом, **рівень безробіття** населення у віці 15-70 років утримається на рівні 11,2 % (за методологією МОП).

Враховуючи заплановане Урядом підвищення мінімальної заробітної плати, **середньомісячна заробітна плата** у 2018 році прогнозується на рівні 6700 гривень.

За II сценарієм економічний і соціальний розвиток області відбуватиметься на фоні більш оптимістичних очікувань щодо адаптації бізнесу до зміни економічних умов, а також більш динамічного зрушення соціальних стандартів і нижчого рівня безробіття. За ним валовий регіональний продукт зросте на 2,0 %, промисловість – на 2,6%, сільське господарство – на 3,0 %, оборот роздрібної торгівлі – на 2,5%, експорт товарів – на 11,5 %, обсяг залучених інвестицій досягне 7,0 млрд. грн, іноземних – 460 млн до. США, заробітна плата – на рівні 6800 гривень.

У сфері реалізації *державної соціальної політики* пріоритетами є підтримка найбільш вразливих верств населення. Приділятиметься увага соціальному захисту учасників антитерористичної операції, членів їх сімей, осіб з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб. Продовжиться впровадження заходів щодо створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з

обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення,

Здійснюватиметься підтримка багатодітних сімей, надаватиметься допомога дітям соціально незахищених категорій, які опинились у складних життєвих обставинах, підвищиться якість надання оздоровчих та відпочинкових послуг дітям.

Заплановано проведення низки заходів із національно-патріотичного виховання для дітей та молоді, інформаційно-просвітницькі кампанії з пропаганди здорового способу життя, підвищення рівня обізнаності населення щодо утвердження гендерної рівності в суспільстві та подолання гендерних стереотипів.

Планується збільшити кількість дитячих будинків сімейного типу до 27 (на 8,0%), прийомних сімей – до 215 (на 2,4%), а кількість дітей, залучених до цих форм сімейного виховання – до 506 (на 2,2%).

У сфері **охорони здоров'я населення** продовжиться її реформування з акцентом на первинну ланку, в першу чергу на амбулаторії загальної практики - сімейної медицини, забезпечення доступності, якості, сучасності, функціональності, ефективності, ресурсного наповнення та своєчасності медичної допомоги населенню, надання повного спектру медичних послуг сільському населенню, покращання надання медичної допомоги матерям та дітям (в т.ч. за рахунок створення міжрайонних акушерсько-гінекологічних центрів та перинатальних центрів II рівня), а також профілактика та лікування соціально небезпечних хвороб.

Передбачається подальше покращання матеріально-технічної бази медичних закладів, підготовка їх до впровадження другого етапу медичної реформи, впровадження енергозберігаючих заходів, виконання обласних програм: протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2015-2018 роки у Чернігівській області; забезпечення населення області спеціалізованою медичною допомогою на 2016-2020 роки; боротьби з онкологічними захворюваннями на 2017-2021 роки. Кількість сімейних лікарів порівняно з 2017 роком зростає на 5,6 % до 340, а частка населення, що отримує медичну допомогу у сімейних лікарів, до 70,0 %.

В **освітній галузі** планується відкрити 9 дошкільних навчальних закладів та 11 додаткових груп, охопити не менше 95,5% дітей віком від 3 до 6 (7) років всіма формами дошкільної освіти. Значна увага приділятиметься створенню сучасного освітнього середовища Нової української школи. Рівень комп'ютерного забезпечення планується довести до 8,9 учнів на один комп'ютер. На забезпечення права дітей з особливими освітніми потребами на здобуття якісних освітніх послуг, з урахуванням індивідуальних здібностей та стану здоров'я, спрямовані заходи обласної Програми надання підтримки особам з особливими освітніми потребами, які навчаються у спеціальних та інклюзивних класах закладів загальної середньої освіти на 2018-2022 роки.

У **сфері культури і туризму** планується проведення на високому організаційному та творчому рівні культурно-мистецьких заходів з нагоди державних свят, пам'ятних дат, ювілеїв, фестивалів та конкурсів, що дозволить сформувати гармонійне культурне середовище області. Буде продовжена реалізація програми «Мистецька освіта Чернігівщини». Вживатимуться заходи

щодо зміцнення матеріально-технічної бази закладів культури, збереження пам'яток архітектури.

Популяризація історико-культурного та туристичного потенціалу області на внутрішньому та міжнародному ринках туристичних послуг, реалізація програми розвитку туризму в Чернігівській області на 2013-2020 роки створюватиме позитивний туристичний імідж Чернігівщини. Одним із пріоритетів визначено також розвиток сільського та фестивального (подієвого) видів туризму.

У сфері **фізичного виховання і спорту** вживатимуться заходи щодо зміцнення матеріально-технічної бази фізичної культури і спорту, зокрема здійснюватиметься будівництво в містах і районах області футбольних майданчиків для масового використання, реконструкція існуючих спортивних об'єктів. Реалізовуватимуться заходи Національної стратегії з оздоровчої рухової активності. Продовжиться виконання програми підготовки провідних спортсменів Чернігівщини до зимових 2018 року Олімпійських і Паралімпійських ігор у м. Пхьончхан (Південна Корея), чемпіонатів світу та Європи.

Проектом Програми на 2018 рік передбачено комплекс заходів, спрямованих на утримання **екологічної безпеки та поліпшення стану навколишнього природного середовища**.

Пріоритетами будуть зменшення негативного впливу відходів на довкілля, впровадження систем роздільного збирання відходів, збереження і відтворення біо- та ландшафтного різноманіття, забезпечення захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та надання гарантованої допомоги у разі їх виникнення.

Продовжуватиметься робота з впровадження реформи децентралізації. Забезпечуватиметься організаційна підтримка, інформаційно-просвітницький супровід вже діючих об'єднаних територіальних громад, а також сприяння добровільному об'єднанню територіальних громад та приєднанню до об'єднаних територіальних громад.

Програма економічного і соціального розвитку області передбачає реалізацію заходів 41 регіональної цільової програми. У стадії розроблення знаходиться ще 8 проектів, які передбачаються до реалізації у 2018 році.

Починаючи з 2016 року відбір проектів, які впроваджуються за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку, здійснюється виключно на конкурсних засадах, а фінансування об'єктів здійснюється у відповідності до Переліку, що затверджується відповідним розпорядженням Кабінету Міністрів України. Зазначений Перелік проектів визначається Міжвідомчою комісією при Міністерстві регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, який складається на основі рейтингового списку за результатами оцінювання поданих на конкурс проектів регіональною конкурсною комісією.

У зв'язку з вищевикладеним до проекту Програми включено ті пріоритетні об'єкти обласного підпорядкування, які доцільно фінансувати за рахунок коштів ДФРР із залученням коштів обласного бюджету на суму співфінансування у

розмірі 10% від заявленої вартості проекту та відповідно до яких було подано заявки до регіонального адміністратора на участь у конкурсному відборі на 2018 рік. Також до проекту Програми включені проекти, які подані на конкурс і фінансування яких можливо за рахунок коштів державного бюджету, отриманих від Євросоюзу.

Впровадження заходів Програми економічного і соціального розвитку передбачається за рахунок коштів бюджетів усіх рівнів (включаючи кошти Державного фонду регіонального розвитку, субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад), міжнародної технічної допомоги, власних коштів суб'єктів господарювання, вітчизняних та іноземних інвестицій.

**Директор Департаменту
економічного розвитку облдержадміністрації**

Ю.А. Свириденко